

stanú, ako hoče, da si bolezni ne nakoplje, ter si ohrani vesele in srečne dni.

5) V svojem poklicu bodi priden in zvest, ter si privoši poštenega veselja! Ni se treba bati učitelju, da bi mu bila šolska ura zjutraj prezgodaj in opoldne prepozna, ali da bi ga rudečica oblila, naj pride v šolo Peter, ali Pavel, in naj se mu določi dan spraševanja, za kateri dan koli bodi, ako je pri njem vedno vse v redu. Treba je tedaj, da nauk vedno o pravem času začneš in nehaš, da vse šolske nauke enako dobro in marljivo obdeluješ, ter se med naukom ne pečaš z drugo rečjo, in da si z vsemi učenci enako ljubeznjiv in pravičen. Zakaj bi se pa tudi potem koga bal, in kdo ti bode kaj rekel, ako si po delu primerno in pošteno razvedruješ! Sej je že v naravi tako vravnano, da po trudu pride počitek in veselje; lenobi pa stopa na pete žalost in strah. Dobro je tudi, ako večkrat greš k pridnim in takim učiteljim, kateri živé edino svojemu poklicu. Kakor se mrtvo oglje od živega oživi in vnema, take se bodeš tudi ti od takih učiteljev oživel in navzel dobrega duhá.

6) Pomisli večkrat imenitnost svojega stanú, in zaupaj na Bogá! Izrejati otroke za Bogá in svet je zelo imenitno, pa tudi zelo težavno; pa kar človek ne more, mu Bog pomore. Izprosi si tedaj od zgoraj za to potrebne pomoči. Le z božjo pomočjo moreš veselo in spešno delati. Zaupanje na Bogá nam lajša vse težave, ter nas spodbuja, da smo stanovitni v svojem poklicu.

Govekar.

## Pomenki o slovenskem pisanji.

### XVII.

U. Iz tega, kar si mi doslej popisal, mi je razvidno, kdaj so stali Slovenci poleg Donave, kako so se tu pritikvali Italiji, tam pa stegvali v Carjigrad in celó v Solun. Bili so tedaj silo množni, ker so se raztezali po tolikem prostoru. — Preden so sprejeli kersčanstvo, so bili pogani ali malikovavci. Ali mi čes vsaj nekoliko povedati o njihovem malikovavstvu?

T. Res je, da se na nekdanje malikovavstvo velikrat ozirajo naši pisatelji, zlasti pesniki, govorniki in sploh umetniki;

ali vendar je težko kaj gotovega povedati o njem. Kakor občnega ali vzajemnega jezika, tako tudi vzajemnega basnoslovstva Slovani doslej še nimamo. Skorej bi djali, da tako, kakor se ločijo slovanski rodovi in govori, se ločijo tudi njihove verstva, ker vsak rod ima kaj svojega.

*U.* Káko je bilo sploh njih poganstvo? Ali si je res podobno basnoslovstvo slovansko pa indijansko?

*T.* Duša človeška je sama na sebi kristjana (anima humana naturaliter christiana), je djali nekdanji sloveč pisatelj; to bi se smelo reči tudi o basnoslovstvu slovanskem. Njihovo malikovavstvo ima nekaj kersčanskega v sebi (Helmold), in ruski Slovani so malikovavci, toda nimajo ne gerškega kersčanstva ne brezbožnega poganstva (Foci). („Die slavische Mythologie ist ein eigenthümlich entwickelter Theismus, welcher zwar Gott als den höchsten und alleinigen Urheber alles Daseins anerkannte, nebenbei auch der Natur eine untergeordnete Verehrung erwies“. cf. Stan Záránski.)

*U.* Berž ko ne so ohranili Slovani marsikaj iz prvotnega razodenja, kakor tudi drugi pogani?

*T.* Prosti um že pravi človeku, da Bog, Gospod vsega sveta, more le eden biti. Te misli so bili tudi Slovani, da mora biti mogočno bistvo, kateremu so podložne vse stvari. Toda lastnosti in volje njegove po svoji otemneli pameti niso spoznali, in imenovali so tega malika verhovca razno razni rodovi slovanski.

*U.* Bral sem časi o indijanskih in sicer jutrovskih narodih, da so verhnjemu bogu rekli Parabrama, iz katerega je izhajal neki Trimurti: Brama, Višnu in Živa. Ali ni to slovanski Prabog in naš Triglav, ki gospoduje po nebu, na zemlji in pod zemljo?

*T.* Različno so klicali prvega malika ali verhovnika; eni so mu djali Svarog (Jireček, K. J. Erben), eni Svetovid ali Swiatovid (universum intuens, Helmold), eni Jesse (Dlugosz, cf. madj. Isten, ali Jassen, vid. Guagnini). Českim pa ruskim Slovenom je bil verhovec Perun (Perkun, Parom pri Slovaci, indj. Brama, cf. Prokop.); zelo so čestili tudi Rade-gosta, in druge bogove in boginje.

*U.* Bral sem tudi, da so imeli dobre in hude malike, kakor jutrovci svojega Ormuzda in Ahrimana.

**T.** Mislili so si Slovani svoje malike dobre in hude, ki so jih zvali po tēm bele pa černe. Unim na čelu je bil Belibog ali Belin, začetnik vsega dobrega, tem pa Černibog ali Čert, začetnik vsega zlega ali hudega. — Nekaj spominkov iz starega basnoslovja slovenskega se je ohranilo še tu in tam po Slovenskem, zlasti v pravljicah in pripovedkah, v narodnih pesmih, v starih šegah, v mnogih lastnih imenih in primkih itd.

**U.** Te kaže tedaj pridno nabirati in pripravljati tako učenjakom gradiiva za dovršeno basnoslovje slovansko.

**T.** Naj več sta v tem oziru storila naš Davorin, pa naš Kračman, in ne bilo bi napak, ako bi dala skupaj na svetlo staro basnoslovstvo slovansko ali vsaj slovensko!

### XVIII.

**T.** Pervo in pravo slovstvo so dobili Slovenci po kerščanstvu, in o tem pōje Znojemski v drugem razstavku, kjer pravi, da so slovenskemu narodu um razjasnili učeniki, ki so prišli od zahoda in od izhoda. To velja o Slovenih, ki so stali poleg Donave od sinjega (jadranskega) pa do črnega morja.

**U.** Silo imenitno je tedaj tudi za slovstvo vprašanje, kdaj in kako so se pokristjanili Slovenci ali posebej Slovenci.

**T.** Prihajali so k našim prednikom bogovestniki od treh strani: 1) od juga, iz Rima čez Akvilejo, Salono in Sirmijo, 2) od zahoda, zlasti iz Solnograda, in 3) od vzhoda, iz Carigrada.

**U.** Kdaj se je to godilo?

**T.** Ako so bili Slovenci prvotni stanovniki po teh krajih, so sprejeli kerščanstvo zgodaj, že v sredi prvega stoletja, krog l. 63, po ss. Hermagoru in Fortunatu posebno. V hvalni spomin sta onadva še zdaj zavetnika ljubljanske vladikovine, in je bila pred nekaj leti v Celovcu ustanovljena družba sv. Mohorja v ta namen, da bi prava duhovna olika širila se po nji med národom slovenskim.

**U.** Kakor se družba sv. Mohorja lepo širi in množi med nami, tako bi bilo želēti, da bi se oponovil in povzdignil tudi spomin teh blagih dveh zavetnikov med Slovenci!

**T.** Ako so pa prišli Slovenci še le v 6. stoletji, so ti novi naselniki kmali po svojem prihodu se soznanili s pravo vero in kerščansko cerkvijo. Prihajali so k njim verski poslanci v naslednjih stoletjih nekaj od laške nekaj od bavarske strani; frankovski in nemški učenci so si mnogo prizadévali, da bi zginilo med njimi neverstvo in malikovavstvo ter vstanovilo se kerščanstvo. Sredi devetega stoletja se je to med Slovenci ob Savi, Dravi in Donavi sploh doseglo. — Ker pa laški in nemški poslanci večidel niso uméli slovenskega jezika, so želeli Slovenci taci učencikov, kateri bi znali slovenski ter jim po domače razlagali svete resnice. In glej, po višjem sklepu prideta l. 863. blagovestnika, ss. Ciril in Metod, solunska brata iz Carigrada, ki sta najprej učila bulgarske, potem panonske in moravske Slovence, in kolikor toliko so pridobili po njih tudi noriški ali karantanski Slovenci. In

Bili so radostni Slovani,  
Zaslišavši presladki glas:  
Beseda materna naznani  
Nebeških čudežev jim kras.

## Šolsko blagó.

**Kdo sedaj sadna drevesa trebi.** Učitelj govori v šoli o sadjereji, in vpraša: »Kaj menite, ljubi moji, kdo sedaj drevesa naj lepše čedi?« Ker učenci ne vedó prav povedati in pravega uginiti, jim učitelj pové: Spomladi in celo poletje drevesa naj bolje čedijo — mili ptički. Nobeden in nobena reč goseneč bolj ne zatira in ne pokončá, kakor ptiči, ktere je že Bog za to namenil, ko jim je mergolinca za živež odločil. Otroci! varujte, da ne bote ljubim ptičkom na vrtu in kje drugej kaj zalega storili, oni so naši veliki dobrotniki, ker ne le, da nam prelepo prepevajo, nam tedaj še tudi trebijo drevje naj silniših požeruhov, škodljivih goseneč. Kjer je dovolj ptičev, ni tudi goseneč na drevji, in kjer ni goseneč na drevji, drevje lepo raste, cvetè, in nam prinaša stoterega dobička.

**Iz slovnice. Sklon.** Oče so bolni. Bolečine ubogega očeta so hude. Mati strežejo očetu. Zdravnik zdravi očeta. Vsi čujemo pri očetu. Z očetom bi vse zgubili. — Kolikrat se v teh stavkih spreminja beseda »oče«? Kdo je bolan? koga bolečine so hude? komu strežejo mati? koga zdravi zdravnik? pri kom čujemo? s kom bi vse zgubili? — Tiha voda je globoka. Vari se tihe vode! Ne zaupaj tihi vodi! Tiho vodo pusti! V tihi vodi so tomuni. S tiho vodo se ne šali! Kaj je globoko? česa se vari? čemu ne zaupaj? kaj pusti? kje so to-